

Fremtidens oppvekststruktur 2025-2028

FORSLAG TIL HØRINGSNOTAT – BEHANDLES I KOMMUNESTYRET 18.03.25

Innhold

Bakgrunn:	3
Politiske vedtak	3
Hvorfor endre dagens oppvekststruktur.....	3
Endringer i rammebetingelser:	3
Forventningsgapet:	4
Robuste tjenester og bærekraftige strukturer:	4
Prosess:.....	8
Mandat til Asplan Viak	8
Politiske behandlinger og veien frem til vedtak	9
Informasjonsmøtene.....	10
Barns synspunkter - prosesser i barnehager og skoler	10
Oppsummert prosess:.....	11
Alternativer	12
Oppsummert alternativer:	14
For mer informasjon:	16
Vurdering - sosiale, miljømessige og økonomiske indikatorer	16
Innledning:	16
Sosiale kriterier og tjenestekvalitet	17
Oppsummert sosiale indikatorer og kvalitet:	20
Økonomiske indikatorer.....	21
Miljømessige indikatorer.....	25
Medvirkning barn og unge	25
Vurdering av tjenestetilbudet	27
Oppsummert	29
Vedlegg:.....	29

Bakgrunn:

Politiske vedtak

Kommunestyret ba i sitt budsjettvedtak i desember 2023 kommunedirektøren å legge frem en sak der en ser på behovet for skolebygg i Rana. Våren 2024 vedtok kommunestyret videre at en barnehage skal legges ned fra høsten 2025, og ba kommunedirektøren legge frem en ny og mer omfattende vurdering i denne saken. Kommunedirektøren valgte også å gå ut bredt innenfor oppvekst og kultur, for at også kultur og barn- og familieavdelingen kunne bidra til å få ned arealbruken og bidra til en mer effektiv organisering. Behovet for sistnevnte er omtalt i de to siste perspektivmeldingene.

I oppvekst og kulturutvalget ble det stilt spørsmål om muligheten for å se på en deling av Ytteren skolekrets mellom Selfors og Båsmoen. Fire eksempler på dette ble presentert i møtet og tatt med i det videre arbeidet.

I sitt møte 18. desember 2024 vedtok kommunestyret at det skulle utredes flere alternativer før de ville sende ut oppvekststrukturen på høring. I vedtaket var det lagt frem ni punkter til alternative strukturer, som til sammen ga 22 nye alternativer.

I samme møte vedtok kommunestyret å legge ned Mjølan barnehage fra høsten 2025.

Hvorfor endre dagens oppvekststruktur

Endringer i rammebetingelser:

I 2023 var vi i Rana for første gang flere eldre over 67 år enn yngre under 19 år. Resultatet av denne utviklingen er at de økonomiske rammeoverføringene fra staten går ned til barn og unge, mens de går opp for de eldre. I tillegg blir vi færre i arbeidsfør alder. Utfordringen nå, og i årene som kommer, blir å rekruttere nok ansatte til å levere de tjenestene en kommune forventes å levere spesielt innenfor sektorene oppvekst og kultur, samt helse og mestring.

Det betyr at vi må omstille og endre driften slik at den er tilpasset de nye rammebetingelsene. Mer penger vil ikke alene løse problemene. Rana kommune må som en konsekvens av dette, styre mot mer fortetting og samling av tjenester i alle sektorene. Det betyr at vi må bygge opp større og mer robuste enheter der vi har mulighet til å ha forsvarlig bemanning og god kvalitet på tjenestene som er i tråd med lovpålagte krav.

I arbeidet med å utrede endringene som er påkrevd legger vi til grunn tall for økonomiplanperiode 2025-2028 med tilhørende framskrivninger og nye rammer for økonomiplan.

Kommunestyret sine vedtak som foranlediger denne saken, bygger på en forståelse av konsekvensen av de demografiske endringene som kommunen og hele Norge nå står overfor. Videre en forståelse av at staten forventer at kommunene dreier ressursbruken fra barn og unge (skoler og barnehager) til eldre (omsorg, pleie og mestring).

I denne sammenhengen må derfor endring av skole- og barnehagestruktur sees i lys av hvilke behov kommunen har for økt ressursbruk i andre sektorer, og da spesielt helse og mestring, innenfor de rammene som gjelder. En viktig rammebetingelse er plikten til å ta ansvar for helheten i det tilbudet kommunen skal gi sine innbyggere.

Forventningsgapet:

De siste 20-25 årene har Norge som nasjon og Rana som kommune opplevd mer eller mindre kontinuerlig vekst. Nivået på tjenestene som leveres av det offentlige har økt, og det offentlige løser mer enn noen gang før for sine innbyggere. Dette har skapt forventninger i befolkningen om fortsatt utvikling og økt nivå på tjenestene som leveres fra det offentlige, og hva det offentlige skal løse for innbyggerne.

Når rammebetingelsene endrer seg slik de har gjort de siste årene, med svikt i kommuneøkonomien, økt polarisering i debattene spesielt når det gjelder satsing på distrikt kontra by, barn og unge versus eldre, oppstår det et gap mellom forventningene som er skapt og virkeligheten – det vil si hva som er mulig å realisere for en kommune.

I Rana kommer dette til uttrykk gjennom en forventning om at struktur på skoler og barnehager ikke skal endres på tross av en reduksjon i antall barn- og unge fra 3600 til 2750 i skolepliktig alder i løpet av de siste 25 årene.

Forventningen er aksept for at 40 prosent av skolepultene vi har i Rana i gjennomsnitt skal stå ubrukte fordi det er viktigere med skolebygg flere steder, enn å fordele ressursene best mulig for å gi flest mulig skoleelever et kvalitativt godt undervisningstilbud.

En slik struktur vil over tid ikke la seg bemanne i henhold til normkrav for bemanning, på grunn av de demografiske endringene og rekrutteringsutfordringene. Bevaringen av struktur vil føre til en skjevfordeling av ressursene der få elever i små skoler får relativt mer av ressursene per hode enn elever i større skoler.

Satt på spissen handler dette om kommunen skal bruke penger på skoleelever og barnehageunger vi ikke har (de tomme pultene) fremfor å endre innretningen til bruk på et stadig økende antall eldre med behov som vi faktisk har.

Robuste tjenester og bærekraftige strukturer:

For å oppnå en fremtidsrettet oppvekststruktur, er det viktig å arbeide målrettet med utvikling og endring på flere nøkkelområder:

1. Ressurseeffektivitet

- Optimal bruk av lokaler: Deling av lokaler mellom barnehager, skoler og andre offentlige tjenester kan bidra til å utnytte ressursene bedre. Dette kan inkludere felles bruk av gymsaler, bibliotek og uteområder.
- Fleksibel bemanning: Tilpasning av bemanningen etter behov, for eksempel ved å ha deltidsansatte eller vikarer som kan flyttes mellom enheter etter behov. Bruk av bemanning på tvers av sektorer.

2. Kvalitet og Kompetanse

- Kompetanseheving: Investering i kontinuerlig kompetanse-utvikling og deling for ansatte, slik at de er oppdatert på de nyeste pedagogiske metodene og teknologiene.
- Kvalitetsutvikling: Systematisk arbeid med kvalitetsutvikling, inkludert regelmessige evalueringer og tilbakemeldinger fra foreldre og ansatte.

3. Teknologi og Innovasjon

- Digitalisering: Implementering av digitale verktøy og plattformer for å støtte læring og administrasjon. Dette kan inkludere bruk av læringsplattformer, digitale læremidler og administrasjonssystemer.
- Innovative læringsmetoder: Utforsking av nye læringsmetoder som prosjektbasert læring og tverrfaglige prosjekter som kan engasjere elever og barnehagebarn på nye måter.

4. Samarbeid og Inkludering

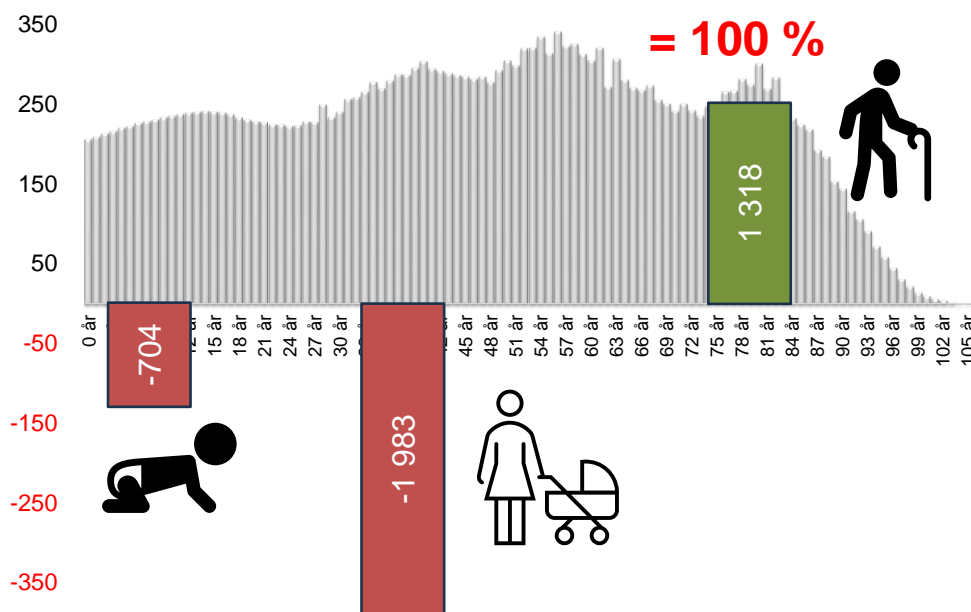
- Samarbeid med lokalsamfunnet: Involvering av lokalsamfunnet i skolen og barnehagens aktiviteter, for eksempel gjennom frivillige programmer, samarbeid med lokale bedrifter og organisasjoner.
- Inkludering og mangfold: Fokus på å skape inkluderende miljøer som tar hensyn til mangfoldet blant barn og elever, og som fremmer likestilling og like muligheter for alle.

5. Miljømessig Bærekraft

- Grønne initiativer: Implementering av miljøvennlige tiltak som areal- og energieffektivisering, avfallshåndtering og bruk av bærekraftige materialer i bygg og drift.
- Miljøundervisning: Integrasjon av miljø- og bærekrafttema i undervisningen for å øke bevisstheten og engasjementet blant barn og elever.

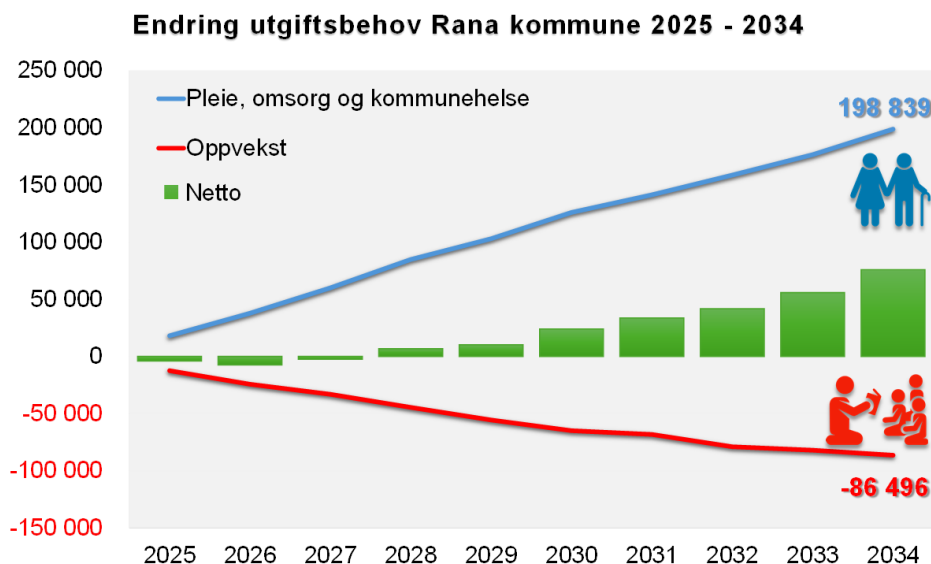
Ved å satse på disse områdene kan kommuner utvikle en barnehage- og skolestruktur som er både bærekraftig og tilpasset fremtidige behov.

Tabell 1 - Demografisk endring for Rana frem mot 2050

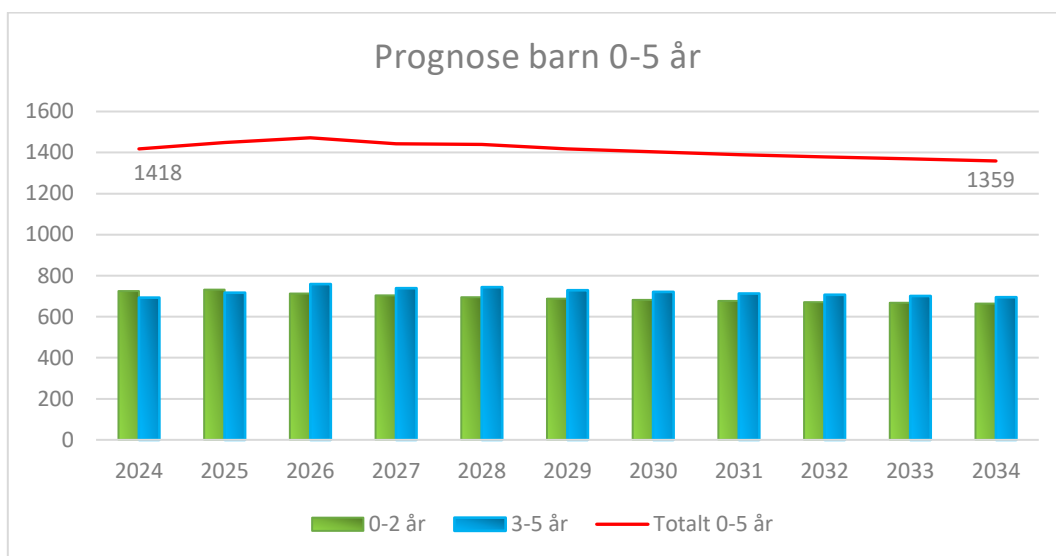
Dette bildet forteller at mens vi blir 1 318 flere eldre, går antallet barn og unge ned med 704. De som er i arbeidsfør alder, går i samme periode ned med 1 983. Det betyr at det blir langt færre i arbeidsfør alder. Ut fra dette må vi se på måten vi organiserer våre tjenester og om vi kan jobbe på nye måter, f.eks. ved økt digitalisering og mer samhandling.

Tabell 2 - Endring økonomiske rammebetingelser for Rana neste 10 år

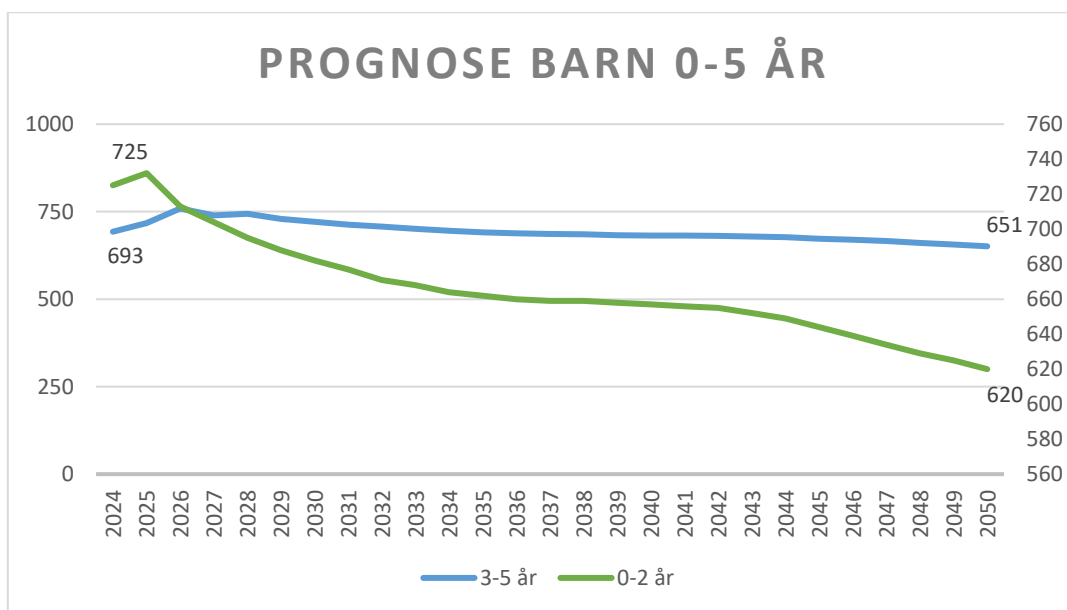

Den blå linja i tabellen over viser det økte utgiftsbehovet i helse og mestring som er på 199 mill. kr. i løpet av de neste 10 årene. I samme periode er det forventet at utgiftsbehovet skal gå ned i oppvekst og kultur med 86,5 mill. kr. Det betyr at vi må snu deler av ressursbruken, fra oppvekst til eldreomsorg.

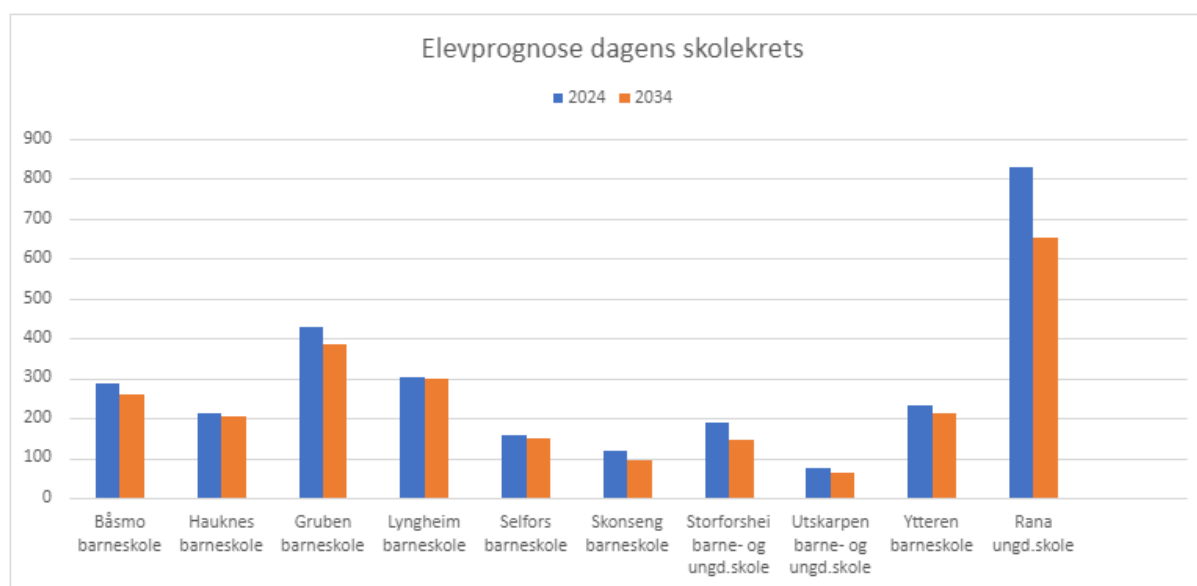
Tabell 3 – Utvikling barn 0-5 år fra 2024 til 2034

Tabell 4 – prognose barn 0-5 år fra 2024 til 2050

Tabell 5 – Elevtallsutvikling fordelt på skoler

Oppsummert:

Antall barn og unge går kraftig ned i årene fremover. Antallet i arbeidsfør alder går kraftig nedover, og vi har allerede begynt å merke rekrutteringsutfordringene, særlig innenfor barnehage og helsestasjon. I tillegg vil helse og mestring ha behov for langt flere ansatte i årene fremover for å kunne levere forsvarlige tjenester til sine brukere. Det å bruke mer penger vil i svært liten grad løse problemet.

For mer informasjon:

- [Kapasitetsoversikt kommunale skoler 2024/25 og 2028/29](#)
- [Kapasitetsoversikt kommunale barnehager](#)
- [Perspektivanalyse Rana kommune 2025 - 2028](#)
- [Budsjett 2025- Økonomiplan 2025 - 2028](#)

Prosess:

Mandat til Asplan Viak

Kommunestyret i Rana kommune har bedt kommundirektøren legge frem en sak der skoleløftet som startet i 2017 skal ferdigstilles. I det ligger det at vi skal se nærmere på de skolebyggene som ikke var med i den forrige runden og vurdere videre drift og renovering. Rana kommune har de siste årene redusert antallet kommunale skoler fra 15 til 10. Det er i tillegg to private barneskoler i Rana.

Skolene som trenger oppgradering og som ikke ble berørt av forrige skolestrukturgjennomgang er Lyngheim barneskole, Skonseng barneskole og Storforshei 1-10 skole. Det er i sammenheng med

disse skolene det skal gjennomføres et skisseprosjekt. Samtidig er det tydelig at kommunen har behov for en tilpasning av antall skolebygg i årene framover med bakgrunn i nedgang i elevtallet, som gjør det nødvendig å kartlegge mulighetene og konsekvensene ved opprettholdelse av dagens struktur.

Dette betyr at vi må vurdere ulike alternativer for å effektivisere arealbruken vår. Følgende spørsmål i prosjektgjennomføringen skal besvares:

- Med så stor overkapasitet som vi har, hva er da lurt å gjøre? Bør man endre skolestruktur, og i tilfelle hvilke skoler kan og bør legges ned og når?
- Mulighet for å legge inn offentlig internasjonalt skoletilbud (IBO).
- Kan vi se for oss at skolebyggene våre også kan brukes til andre tjenester herunder barnehage, voksenopplæring, helse- og omsorgstjenester eller annet?
- Kan vi se for oss en annen trinninndeling enn den vi har i dag?
- Kan vi få bedre effektivitet ved å se på skolekretsgrensen og eventuelt også skape større fleksibilitet ved fritt skolevalg?

I juni 2024 ble prosessplan utarbeidet av Rana kommune og Asplan Viak presentert for kommunestyret.

I forbindelse med at kommunestyret i desember 2024 vedtok utredning av nye alternativer ble Asplan Viak kontaktet igjen. De har utarbeidet supplerende mulighetsstudier for Rana ungdomsskole, Skonseng skole, Storforshei skole, Ytteren skole og Hauknes skole.

For mer informasjon:

- [Link til kommunens hjemmesider og informasjon om oppvekststruktur](#)
- [Link til prosessplan](#)
- [Link til konkurransegrunnlaget](#)

Politiske behandlinger og veien frem til vedtak

Første høringsutkast ble offentlig 13. november. Deretter ble det behandlet i følgende organ:

- Oppvekst og kulturutvalget 20. november
- Ungdomsrådet 21. november
- Råd for personer med funksjonsnedsettelse 21. november
- Formannskapet 26. november
- Kommunestyret 17.-18. desember

I tillegg ble saken behandlet i AMU og nødvendige drøftinger gjennomført.

Kommunestyret valgte i sitt møte 18. desember å be om en utvidet vurdering med nye alternativer.

Videre prosess mot å sende saken ut på høring:

- Oppvekst og kulturutvalget 26. februar – uttalelse til formannskapet

- Ungdomsrådet 27. februar – uttalelse til formannskapet
- Råd for personer med funksjonsnedsettelse 27. februar
- Formannskapet 11. mars – innstilling til kommunestyret
- Kommunestyret 18. mars – tar stillings til om saken skal sendes på høring

Eventuell videre prosess frem mot endelig vedtak:

- Oppvekst og kulturutvalget 4. juni
- Ungdomsrådet 5. juni, ekstraordinært møte
- Råd for personer med funksjonsnedsettelse 5. juni, ekstraordinært møte
- Formannskapet 10. mai – innstilling til kommunestyret
- Kommunestyret 17. - 18. juni

Dersom vedtaket legger til grunn at dagens skolekretsgrensene må endres, vil det eventuelt skje i en prosess etter endelig vedtak. Forslag til ny forskrift vil bli sendt ut på høring før endelig behandling.

Informasjonsmøtene

Det er høsten 2024 avholdt 3 informasjons- og medvirkningsmøter for foreldreutvalgene for skolene, samarbeidsutvalgene for barnehagene, elevråd, ansattorganisasjoner og hovedverneombud.

Tema på møtene:

27. august – Informasjon om bakgrunn, rammebetingelser og prosessen.

Egen informasjonslink på kommunens nettside opprettes. I etterkant av møtet vil det være mulighet for å gi digital tilbakemelding frem til 6. september

8. oktober – Tilstandsrapporter og mulige scenarioer presenteres. I etterkant vil det være mulighet for å gi digitale innspill og stille spørsmål frem til 18. oktober

4. november – Kommunedirektørens legger frem sitt budsjettforslag og forslag til ny oppvekststruktur presenteres. Høringsnotatet blir offentlig 13.11.24 og kommunestyret vedtar om de vil sende ut saken på høring 17.-18. desember.

I tillegg har politiske utvalg fått statusoppdateringer etter ønske og behov underveis, og det var mulig å stille spørsmål i forbindelse med kommunedirektørens budsjettforslag. Herunder spørsmål knyttet til føringer og forutsetninger for budsjettet.

Barns synspunkter - prosesser i barnehager og skoler

FNs Barnekomite har i generell kommentar nr. 12 uttalt at prosesser hvor barn høres skal være åpne og informative, frivillige, basert på respekt, relevante, barnevennlig, inkluderende, ansvarlig,

sikre og sensitive. Den skal også være støttet av opplæring slik at de voksne må være forberedt og ha kompetanse til å snakke med barn. Barn er ikke pliktig til å si sin mening, dette er frivillig.

Det har blitt gjennomført to delprosesser med medvirkning i saken om oppvekststruktur. I den første runden ble barn hørt om seks alternativer. Etter politisk behandling kom det nye elementer som det var ønskelig å få belyst. Dette førte til at nye muligheter og kombinasjoner ble gjenstand for en medvirkningsrunde 2. Ved å inkludere innspill fra begge delprosessene, har vi fått en helhetlig tilnærming som reflekterer barn og unges innspill, behov og ønsker.

I begge delprosessene er det tatt hensyn til barnas alder og modenhet, og barna har fått informasjon om de delene av saken de kan forstå. Barn er hørt i sine vante omgivelser i skoleklassene eller i barnehagen sammen med voksne de kjenner fra før og møter hver dag. Dette for at medvirkning skal skje i samme kontekst som barna møter i hverdagen ellers.

Samlet er barn i alle aldre opptatt av hva endringer kan gjøre med vennskap og relasjoner de har. Bekymringen for sosiale konsekvenser gjennom tap av vennskap og bekymringer knyttet til at det nye ikke blir like bra som det de har i dag går igjen i uttalelsene. Det er også noen som synes det er spennende å få muligheten til å etablere nye vennskap. I tillegg er skoleelevene bekymret for at det skal bli fullt og trangt på skolen og lite individuell oppmerksomhet fra de voksne. Noen frykter også mer mobbing. Barn i skolealder uttrykker i tillegg bekymringer for fritidsaktiviteter, herunder hva som skjer med deres fotballag hvis strukturer endres. Barn og unge som bor langt unna sentrum er bekymret for at fritiden skal gå med i skolebuss.

I barnehage er barnestemmene opptatt av relasjoner og trygghet, både relasjoner som er etablert mellom barna, og relasjoner mellom de voksne i barnehagen og barna. Betydningen av barnehage i nærrområde som lekeplass og sosial arena for barn og voksne er også fremtredende.

Oppsummert prosess:

Det har vært avholdt tre informasjonsmøter der elevråd, foreldreutvalg i skolene, samarbeidsutvalg i barnehagene har vært invitert til å delta. Det var også mulighet til å stille spørsmål i disse møtene. Fysisk oppmøte har vært godt og i tillegg har mange fulgt møtene via streaming. I etterkant av de to første møtene var det mulighet for å gi skriftlige innspill og stille spørsmål. Alle spørsmål er forsøkt svart ut og ligger på ute på kommunens nettsider. Det samme gjør alle innspillene. Vi har endret deler av prosessen som resultat av de innspillene vi har fått. Herunder:

- Åpnet opp prosessen for private barnehager og skoler
- Vurdert andre elementer enn det som lå i administrasjonens først forslag, herunder tatt inn Ytteren skole og vurdert desentralisering av Rana ungdomsskole til sine gamle kretser.
- Gjort en ny vurdering av plassering av Ravo

I tillegg kommer jobben som er gjort ute i skoler og barnehager, der barn og unges mening er kartlagt.

Det har i løpet av høsten vært avholdt møter med hovedtillitsvalgte og hovedverneombud hver 14. dag. Dialogen har vært god og også her har vi mottatt innspill underveis som vi har tatt med i det videre arbeidet.

For å sikre intern medvirkning etter de nye forslagene er det holdt drøftinger for overordnet oppvekststruktur med aktuelle hovedtillitsvalgte og hovedverneombud den 12. februar 2025.

Når det gjelder drøftinger knyttet til den enkelte enhet/arbeidsplass vil disse bli gjennomført når endelig oppvekststruktur er vedtatt.

Alternativer

I tillegg til 0-alternativet presenterte kommunedirektøren seks forslag til oppvekststruktur, fire nye alternativer ble lagt frem etter forespørsel i utvalget for oppvekst, kultur og idrett og ytterligere 22 forslag ble vedtatt utredet i kommunestyrets vedtak 18. desember 2024.

Det betyr at administrasjonen har vurdert 32 forslag i tillegg til 0-alternativet. Alle forslagene og vurderingene av disse ligger som vedlegg til den politiske saken.

Å legge frem en hørings sak med så mange alternativer vil skape mer forvirring enn klarhet, og vil i verste fall kunne medføre at høringen blir underkjent. Når det gjelder alternativene 23-27 er de tatt ut da de ikke lar seg gjennomføre i praksis, enten ved at enheter/lokaler brukes to ganger til ulike formål eller fordi det ikke vil være nok kvadratmeter for å plassere tilbygg samtidig som krav til leke- og oppholdsareal kan innfris.

Alternativene som tas videre bør gi god kvalitet i tjenestene til barn og unge og bidra til nødvendige økonomiske besparelser, jfr. vedtatt økonomiplan for 2026-2029.

Sosiale forhold og kvalitative indikatorer som er vurdert er:

1. Reisetid
2. Lokalmiljø og flerbruk
3. Kvalitet for læring, mestring og utvikling
4. Tilgang til skolehelsetjeneste
5. Rekruttering, bemanningsnormer og gode fagmiljøer

Enkelt sagt kan man si at de to første kriteriene handler om infrastruktur og samfunnsmessige forhold, mens de 3 siste handler om tjenestekvalitet. Gjennomgangen av alternativene gir score mellom 9 og 21.

De økonomiske indikatorene som er vurdert er:

1. Endring av gjeldsgrad
2. Lavest kapitalkostnad
3. Lavest driftskostnad
4. Redusert vedlikeholdsetterslep
5. Utgiftsbehov – samfunnsøkonomisk perspektiv
6. Tjenesteenheter i oppgraderte bygg

Gjennomgangen viser en score mellom 14 og 36.

Ravo behandles som en del av struktursaken og ligger inne i alle alternativene. Leieavtalen er sagt opp og leieforholdet avsluttes juli 2026.

Videre er det sett på muligheten for å flytte kulturskolen ut av dagens leide lokaler i sentrum og inn i dagens Ytteren barneskole.

Lokalisering av Ravo og kulturskolen vil behandles som egne saker og det vil bli kjørt parallelle medvirkningsprosesser og drøftinger, med bakgrunn i at leieavtalene sies opp.

Totalt er 5 alternativer tatt med videre. Dette er de alternativene som har en best samlet score i forhold til både kvalitative og økonomiske indikatorer. Det betyr imidlertid at det alternativet som scoret høyest på de kvalitative indikatorene ikke er tatt med blant de endelige alternativene.

Derimot har vi valgt å ta med det alternativet som gir høyest økonomisk score. Det bygger på alternativ 1 og bestillingen fra kommunestyret var et alternativ som løste hele det økonomiske omstillingsbehovet.

Tabell 6 - Bildet under viser scoring av de ulike alternativene opp mot sosiale forhold og kvalitet:

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	28	29	30	31	31	28	29	30	31	32	
Reisetid	5	4	1	4	1	5	4	3	3	3	3	5	5	2	2	1	5	5	5	2	2	1	5	5	5	3	4	4	5	1	5	4	1	
Lokalmiljø og flerbruk	5	3	3	1	1	4	3	4	3	3	3	5	5	4	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	2	2	
Kvalitet for læring, mestring og utvikling	2	4	5	4	4	3	4	2	4	4	4	4	3	2	2	2	2	3	3	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1
Tilgang til skolehelsetjeneste	3	5	4	5	5	3	4	4	4	5	5	4	3	4	2	2	3	4	3	4	2	1	3	3	2	4	2	1	3	3	3	1	1	
Rekruttering, bemanningsnorm og gode fagmiljøer	1	4	4	5	5	3	3	2	4	5	5	3	3	2	2	1	1	2	1	2	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	2	1	4	4
Sum	16	20	17	19	16	18	18	15	18	20	20	21	19	14	13	11	16	19	17	14	12	10	15	16	14	14	13	12	15	13	16	12	9	

Større format i link nederst i dette kapittelet.

De alternativene som scorer best på kvalitet er 11, 1,9, 10, 3, 12 og 17 – med beste alternativ først. Her er score mellom 19 og 21.

Tabell 7 - Bildet under viser scoring av de ulike alternativene opp mot økonomi:

Økonomiske indikatorer	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	28	29	30	31	32
Endring gjeldsgrad	1	6	6	4	5	4	3	5	5	5	5	4	4	5	4	6	4	4	4	5	4	6	3	3	2	7	6	6
Lavest kapitalkostnad	1	6	6	4	5	4	3	5	5	5	5	4	4	5	4	6	4	4	4	5	4	6	3	2	2	7	6	6
Lavest driftskostnad	1	5	6	5	5	4	6	3	5	5	5	4	3	3	2	4	2	3	3	3	2	4	2	3	2	1	7	7
Redusert vedlikeholdsetterlep	6	5	5	5	5	5	7	3	5	4	4	4	3	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	6	6	6	5	5
Utgiftsbehov – samfunnsøkonomisk perspektiv	1	5	5	3	4	2	3	2	4	3	4	2	1	1	1	3	1	1	1	2	1	3	1	1	1	2	7	7
Tjenesteheter i oppgraderte bygg	4	5	5	6	6	5	7	3	5	6	6	6	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	5	5
SUM	14	32	33	27	30	24	29	21	29	28	29	24	19	19	16	24	17	18	18	21	17	25	14	19	17	27	36	36

Se link under for større format.

De alternativene som scorer best her er 31, 32, 3, 2, 6, 10, 8 og 9 – med beste alternativ først. Her er score mellom 29 og 36. De to alternativene bygger på alternativ 1 og 2. Disse alternativene har tiltak som skal til for å levere på hele omstillingsbehovet og kan i realiteten kobles til et hvilket som helst tilbud, og ligger til grunn for budsjettkutt, i ikke lovpålagte oppgaver. Her er de lagt til de to alternativene som scorer best.

Oppsummert alternativer:

De alternativene som er tatt med i høringsnotatet er 1, 2, 9, 10 og 31. Dette er de alternativene som har fått høyest total score. Scoren for de 5 alternativene ligger mellom 48 og 53. Det vi ser er at de alternativene som scorer høyt, gjerne scorer høyt både på sosiale forhold/tjenestekvalitet og økonomiske indikatorer.

Dette skyldes at alternativene som bruker minst på økonomi, er de alternativene som sikrere best fordeling av ansatte, mer robuste fagmiljø og større muligheter for rekruttering.

For å få høyeste score er det en forutsetning at 2 skoler blir helt eller delvis lagt ned, 4 barnehager legges ned og Ravo flytter over til Torggata 2.

For mer informasjon:

- [Oversikt over alle alternativene som er vurdert](#)
- [Kvalitative indikatorer – gjennomgang av alle alternativer – stort format](#)
- [Økonomiske indikatorer – gjennomgang av alle alternativer – stort format](#)

Tabell 8 – oversikt over de alternativene som legges ut på høring

	Beskrivelse
Alt. 1	<ul style="list-style-type: none">• Storforshei barne og ungdomsskole renoveres som 1 -parallell 1-10 skole• Skonseng barneskole legges ned og elevene overføres til Gruben, Selfors barneskoler og Storforshei barn og ungdomsskole• Båsmo og Revelheia barnehager og Ytteren miljøbarnehage legges ned og barna flyttes inn i andre kommunale barnehager med kapasitet og til dagens Ytteren barneskole.• Ytteren barneskole – endret bruk av lokaler med stor grad av sambruk<ul style="list-style-type: none">○ Skolen endres til 1-parallell 1-4 skoler, øvrige elever flyttes til Båsmo og Selfors barneskoler○ Det legges inn et barnehagetilbud til 136 barn○ Kulturskolen flyttes inn og dagens leieavtale sies opp○ Fritidsklubben på Ytteren flytter inn• Ravo flyttes til Torggata 2
Alt. 2	<ul style="list-style-type: none">• Storforshei barn og ungdomsskole renoveres som 1-parallell til 1-7 skole• Ungdomstrinnet ved Storforshei og Utskarpen barn og ungdomsskole legges ned og elevene overføres til Rana ungdomsskole• Skonseng barneskole legges ned og elevene overføres til Gruben, Selfors barneskoler og Storforshei barneskole

	<ul style="list-style-type: none"> • Båsmo og Revelheia barnehager og Ytteren miljøbarnehage legges ned og barna flyttes inn i andre kommunale barnehager med kapasitet og til dagens Ytteren barneskole • Ytteren barneskole – endret bruk av lokaler med stor grad av sambruk <ul style="list-style-type: none"> ○ Skolen endres til 1-parallell 1-4 skoler, øvrige elever flyttes til Båsmo og Selfors ○ Det legges inn et barnehagetilbud til 136 barn ○ Kulturskolen flyttes inn og dagens leieavtale sies opp ○ Fritidsklubben på Ytteren flytter inn • Ravo flyttes til Torggata 2
Alt. 9	<ul style="list-style-type: none"> • Storforshei barn og ungdomsskole renoveres som 1-parallell 1-10 skole tilpasset elevtall • Skonseng barneskole legges ned og elevene overføres til Selfors • Selfors barneskole må utvide kapasiteten 4 klasser i eget tilbygg • Ytteren barneskole – blir barnehage, kulturskole og fritidsklubb <ul style="list-style-type: none"> ○ Det legges inn et barnehagetilbud til 206 barn - Båsmo og Revelheia barnehager, samt Ytteren miljøbarnehage legges ned og barna flyttes til dagens Ytteren barneskole i 2026. ○ Kulturskolen flyttes inn og dagens leieavtale sies opp ○ Fritidsklubben på Ytteren flytter inn • Elevene i 1. og 2. trinn flyttes til lokalene i dagens Båsmo barnehage og øvrige elever i Båsmo barneskole (det er også mulig å bruke 2. etasje i gamle SFO-bygget) • Ravo flyttes til Torggata 2
Alt. 10	<ul style="list-style-type: none"> • Storforshei barn og ungdomsskole renoveres som 1-parallell 1-10 skole tilpasset elevtall • Skonseng barneskole legges ned og elevene overføres til Selfors og Gruben barneskoler • Ytteren barneskole – blir barnehage, kulturskole og fritidsklubb <ul style="list-style-type: none"> ○ Det legges inn et barnehagetilbud til 206 barn – Båsmo og Revelheia barnehager, samt Ytteren miljøbarnehage legges ned og barna flyttes til dagens Ytteren barneskole i 2026. ○ Kulturskolen flyttes inn og dagens leieavtale sies opp ○ Fritidsklubben på Ytteren flytter inn • Elevene i 1. og 2. trinn flyttes til dagens Båsmo barnehage og øvrige elever i Båsmo barneskole (det er også mulig å bruke 2. etasje i gamle SFO-bygget). • Ravo flyttes til Torggata 2
Alt. 31	<ul style="list-style-type: none"> • Storforshei barn og ungdomsskole renoveres som 1-parallell 1-10 skole • Skonseng barneskole legges ned og elevene overføres til Gruben, Selfors barneskoler og Storforshei barn og ungdomsskole • Båsmo og Revelheia barnehager og Ytteren miljøbarnehage legges ned og barna flyttes inn i andre kommunale barnehager med kapasitet og til dagens Ytteren barneskole. • Ytteren barneskole – endret bruk av lokaler med stor grad av sambruk <ul style="list-style-type: none"> ○ Skolen endres til 1-parallell 1-4 skoler, øvrige elever flyttes til Båsmo og Selfors barneskoler ○ Det legges inn et barnehagetilbud til 136 barn ○ Kulturskolen flyttes inn og dagens leieavtale sies opp • Ravo flyttes til Torggata 2

	<ul style="list-style-type: none"> • Nedjustering av ikke-lovpålagte oppgaver: <ul style="list-style-type: none"> ○ Nedlegging av fritidstjenester ○ Ta ned nivået på kulturskolen ○ Ta ned nivået på arbeidet i biblioteket ○ Ta ned nivået på arbeidet i familietjenesten
--	---

For mer informasjon:

- [Tilstandsrapporter – Storforshei, Skonseng og Lyngheim skoler](#)
- [Miljøkartlegging – Storforshei, Skonseng og Lyngheim skoler](#)
- [Mulighetsstudie oppvekststruktur](#)
- [Mulighetsstudie alternativ C \(15\)](#)
- [Mulighetsstudie alternativ F \(28\)](#)
- [Mulighetsstudie Rana voksenopplæring TG2](#)
- [Kostnadsberegninger investeringer av de ulike alternativene](#)
- [Enkel tilstandsbeskrivelse med kostnadsestimat renovering barnehager](#)
- [Vurdering tomteverdi kommunale barnehager og skole](#)
- [Skoleskyss tabellarisk oversikt](#)
- [Oversikt over økte kostnader til skoleskyss](#)
- [Skolekretser tabell med oversikt over reisetid](#)
- [Kart som viser skolekretsgrenser for dagens og nye alternativer](#)
- [Krav til tilfluktsrom](#)
- [Trafikkanalyse](#)

Vurdering - sosiale, miljømessige og økonomiske indikatorer

Innledning:

I inneværende skoleår bryter vi lærernormen. Vi har flere avvik på individuelt tilrettelagt opplæring (tidligere spesialundervisning) og sliter med å ha en forsvarlig bemanning i SFO. I barnehagene driver vi for første gang under norm. Barnehageavdelingen sliter med å rekruttere. Dette gjelder både ansatte med pedagogisk kompetanse og fagarbeidere. Det er også blitt særdeles utfordrende å få tak i vikarer. Dette gjør tilbudet ustabil og foreldre og foresatte har flere ganger blitt bedt om å hente sine barn før tiden eller vurdere om de kan ha dem hjemme.

Flere av skolebyggene og barnehagebyggene har i dag behov for oppgradering. Dette gjelder både ute- og inneareal. Slik det er nå bruker vi mer penger på bygg enn på det faglige innholdet i skoler og barnehager. Dette utgjør en fare for at de barnehagebarna og elevene som trenger det mest blir skadelidende, ved at ressursene smøres for tynt utover. Det er et viktig mål for oppvekstsektoren å satse på tidlig innsats rettet mot barn og unge. Dette betyr at sektoren trenger et solid støtteapparat rundt skolene og barnehagene som er i stand til å bistå når behov oppstår.

I vurderingen av de sosiale kriteriene er det gjort en totalvurdering av de ulike alternativene og disse sammenliknes med hverandre. Det er ikke tatt individuelle hensyn. Blant annet vurderes det at eldre barn i større grad enn mindre barn kan ha kjøretid i buss.

Barn lever et helhetlig liv på flere arenaer med barnehage og skole, familie og fritid. For en helhetlig og sunn utvikling har barn behov for kommunale tjenester med kvalitet på alle disse arenaene. Barnehager og skoler er av stor betydning for barns livsmestring og utvikling. Det samme er støtte til familien og varierte og gode tilbud på fritiden. I vurderingen av kvalitet er et helhetlig perspektiv med alt som tilhører oppvekst lagt inn og vurdert.

I vurderinger knyttet til kvalitet har man i hovedsak forhold seg til de langsiktige perspektivene i de ulike alternativene og lagt mindre vekt på kortsiktig perspektiv. Eksempelvis kan dette være at en skole får mange elever og lite fleksibilitet de to første årene, men så vil dette avta grunnet demografien. Det legges til grunn at større enheter gir økt kvalitet grunnet bedre tilgang på pedagoger, vikarer, støttetjenester og større fleksibilitet. Økt tilgang til pedagoger er vektet høyere enn oppgradering av bygg.

Kvalitet i skole og barnehage handler om flere forhold som er vanskelig å måle. Eksempler her er godt samarbeid med hjemmet, miljø som er inkluderende og ledere som legger til rette for kontinuerlig faglig utvikling. Det er ikke tatt hensyn til kvalitetsforskjeller mellom enhetene som måtte være der per i dag.

I vurderinger om *flerbruk og lokalmiljø* ses det også på om det kan bygges opp nye tilbud som erstatter det som er i dag.

Alternativene som gir lengst kjøretid i buss for flere elever scorer dårligst på *reisetid*. De som opprettholder dagens situasjon eller gir lite endring, scorer best. Når det gjelder *lokal miljø og flerbruk*, scorer de alternativene som legger ned flest skoler og barnehager dårligst, mens de som gir liten endring eller bygger opp nye tilbud, scorer best.

På *kvalitet for læring, mestring og utvikling* scorer de alternativene som gir lite endring fra dagens situasjon dårligst sammen med det som reduserer tilgang på støttetjenester og kultur og fritidstjenester. De beste alternativene her bygger opp gode fagmiljøer og gir større tilgang til støttetjenester, og kultur og fritidstjenester.

Tilgang til skolehelsetjenesten vurderes høyest for de alternativene som gir økt elevtall og dermed økt tilgang til helsesykepleier. De som scorer dårligst, opprettholder dagens situasjon med flere enheter og noen gir redusert tilgang til støttetjenester.

Alternativene som scorer lavest på *bemanning, rekrutering og gode fagmiljøer* opprettholder små enheter og dagens situasjon. De som scores høyest, samler flere enheter og skaper bedre fagmiljøer i de enkelte enhetene.

Sosiale kriterier og tjenestekvalitet

Tabell 9 - Overordnet analyse sosial kriterier og tjenestekvalitet – beskrivelser

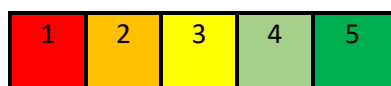
Sosiale Kriterier	Beskrivelse	Dok. henvisninger
Reisetid	Her er tiden elevene bruker i buss til og fra skolen vurdert. I vurderingen er vedlagt matrise benyttet, hvor tiden i buss mellom skoler ligger til grunn.	Rundskriv om skyss, Utdanningsdirektoratet 2024.

	<p>Prinsipper som er lagt til grunn i vurderingene:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det er tatt utgangspunkt i reisetid fra skole til skole. - Det er ikke tatt hensyn til at enkelt elever kan få en lengre busstid enn de fleste andre. Her må det ses på andre kompenserende tiltak. - Ingen skal ha reisetid over 2,5 timer tur/retur. Her må det ses på andre kompenserende tiltak. <p>Det gjøres oppmerksom på at busstidene kan endres etter at skolestrukturen er besluttet. Kommunen vil gå i dialog med fylkeskommunen for å se på bussruter som gir kortest mulig reisevei.</p>	<p>Retningslinjer for farlig skolevei</p> <p>Forskrift om kretsgrenser, Rana kommune</p> <p>04362: Alders- og kjønnsfordeling for grunnkretsenes befolkning (G) 2001 - 2024. Statistikkbanken</p>
Lokalmiljø og flerbruk	<p>Her er følgende vurdert:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skolens/barnehagens tilknytning til lokalmiljøet - Om alternativet gir nye tilbud til lokalmiljøet og mulighet for flerbruk av bygg. 	<p>Strategi for frivillighet 2023-2026</p> <p>Kommuneplan – Livskvalitet og mestring</p>
Kvalitet for læring, utvikling og livsmestring	<p>Her har vi vurdert følgende kriterier:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tilgang på pedagoger, faglærere, fagarbeidere og spesialpedagoger - Tilgang til tverrfaglig kompetanse - Fysisk tilgang til felleskapet for alle - Tilpasset undervisning og varierte læringsarenaer - Mulighet for forebygging og tidlig innsats rettet mot barn og unge <p>Prinsipper som er lagt til grunn i vurderingene:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Variasjoner i kvalitet som finnes mellom de ulike enhetene i dag er <i>ikke</i> tatt hensyn til. Det er lagt vekt på den langsiktige effekten av tiltakene. - Tilgang til pedagoger er tillagt større vekt enn utformingen av selve bygget. - Færre enheter gir økt kvalitet ved at man får bedre fagmiljøer og større mulighet for fleksible løsninger i bruken av personalet. - Færre enheter gir bedre utnyttelse av støttetjenestene. - Reduksjon av støtteapparatet vil ha negative effekt for skolene, skolehelsetjenesten, barnehagene og det forebyggende arbeidet. 	<p>Opplæringsloven med forskrift</p> <p>Læreplanverket overordnet del</p> <p><i>Rapport om Skolestørrelse og sammenhenger med elevenes trivsel og læring, (Senter for praksisrettet utdanningsforskning, 2022. Utdanningsnytt 2022</i></p> <p>Kommuneplan – Livskvalitet og mestring</p> <p>Veileder Helsedirektoratet</p>
Tilgang til skolehelsetjenest e- psykisk og fysisk helse	<p>Her er det vurdert ut fra tilgangen de ulike skolene har til helsesykepleier i løpet av en uke. Beregningen av hvor stor stilling helsesykepleier har på en skole gjøres ut fra antallet elever. 100%</p>	<p>Nasjonal faglig retningslinje</p> <p>Anbefaling fra helsedir. fra 2010</p>

	<p>helsesykepleier kan følge opp 300 elever på barnetrinnet og 550 på ungdomstrinnet</p> <p>Prinsipper som er lagt til grunn i vurderingen: Større skoler med flere elever gir større tilgang til helsesykepleiere og anses som positivt. I tillegg er redusering av tid i bil for helsesykepleier vurdert som positivt.</p>	
Rekruttering, bemanningsnormer og gode fagmiljøer	<p>Her er det vurdert ut fra følgende forhold:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tilgang til pedagoger - Tilgang til vikarer/fagarbeidere - Tilgang til helsesykepleiere <p>Prinsipper som er lagt til grunn i vurderingen: I årene som kommer vil det bli rekrutteringsutfordringer både i skolene og i barnehagene. Samordning til færre enheter vil gi større tilgang til pedagoger og vurderes som positivt. Skoler med kun 1.-4. trinn vurderes ikke som attraktiv for rekruttering og er sårbart knyttet til fravær hos ansatte.</p>	<p>Rekrutteringsstrategi Rana kommune Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024–2030 (regjeringen.no)</p> <p>https://www.udir.no/tall-og-forskning/finnforskning/rapporter/2024/fleksible-bygg-og-fleksible-ansatte/</p>

Tabell 10 - Kriterier og vurderinger sosiale og kvalitet

Alternativer/kriterier	0	1	2	3 (9)	4 (10)	5 (31)
Reisetid	5	4	1	3	3	4
Lokalmiljø og flerbruk	5	3	3	3	3	2
Kvalitet for læring, mestring og utvikling	2	4	5	4	4	1
Tilgang til skolehelsetjeneste	3	5	4	5	5	1
Rekruttering, bemanningsnorm og gode fagmiljøer	1	4	4	5	5	4
Sum	16	20	17	20	20	12

Dårligst

Best

Bruk av tall og fargekoder: Det legges til grunn at 1 (rød) er laveste score for oppfyllelse av kriterier for sosial bærekraft, mens 5 (grønn) gir høyeste score for oppfyllelse av kriterier for sosial bærekraft.

Oppsummert sosiale indikatorer og kvalitet:

Alternativ 9 og 10 har en total score på 20 poeng:

- **Reisetid:** Middels score, da noen elever vil få lengre tid i buss.
- **Flerbruk og lokalmiljø:** Middels score. Skonseng mister sin skole, noe som oppleves som et tap i lokalmiljøet. Ytteren mister sin skole, men får en barnehage og et flerbruksbygg som kan bli en storstue for bydelen.
- **Kvalitet for læring, utvikling og mestring:** Høy score. Ressursene samles ved færre enheter, noe som gir mindre sårbarhet og økt kvalitet i skolene og barnehagene. Dette gir bedre mulighet for tilpasset undervisning og større tilgang til støtteapparatet.
- **Tilgang til helsesykepleier og bemanning, rekruttering og gode fagmiljø:** Beste score. Flere elever samles ved færre skoler, noe som gir økt tilstedeværelse av helsesykepleier og større fagmiljø for pedagogene.

Alternativ 1 har en total score på 20 poeng:

- **Reisetid:** Høy score. Her er det færre elever som blir avhengig av buss enn i alternativ 9 og 10 som har en middels score.
- **Lokalmiljø og flerbruk, kvalitet for læring, mestring og utvikling og tilgang på skolehelsetjeneste:** Har samme score som alternativ 9 og 10
- **Bemanning, rekruttering og gode fagmiljø:** Høy score, men score litt lavere enn alternativ 9 og 10, da 1-4 skole på Ytteren vurderes som mindre attraktiv og gir større utfordringer for rekruttering

Alternativ 2 har en totalscore på 17 poeng.

- **Reisetid:** Laveste score. Denne skiller seg fra de andre alternativene som er valgt da kriteriet har en score på 1. Dette er knyttet til at ungdomsskoleelever fra Skonseng, Storforshei og Utskarpen får lang reisetid tur/retur
- **Lokalmiljø og flerbruk:** Middels score. Har lik score som alternativ 1,9 og 10.
- **Kvalitet for læring, mestring og utvikling:** Beste score. Ressursene samles ved færre enheter, noe som gir mindre sårbarhet og økt kvalitet i skolene og barnehagene. Dette gir bedre mulighet for tilpasset undervisning og større tilgang til støtteapparatet.
- **Tilgang til skolehelsetjeneste og rekruttering, bemanning og gode fagmiljøer:** Høy score. Flere elever samles ved færre skoler, noe som gir økt tilstedeværelse av helsesykepleier og større fagmiljø for pedagogene.

Alternativ 31 har en totalscore på 12 poeng:

- **Reisetid:** Høy score. Har samme score som alternativ 1 og 3.
- **Lokalmiljø og flerbruk:** Lav score. Her vil redusert tjeneste tilbud i fritidstjenesten gi mindre tilbud til lokalmiljøet og spesielt de unge vil bli rammet. Dette er vurdert som negativt og vil gi større utfordringer enn vi har i dag knyttet til at ungdommen ikke har sosiale møteplasser og tilbud utenom idrett, musikk og kunst.
- **Kvalitet for læring, mestring og utvikling og tilgang skolehelsetjenesten:** Her reduseres støttetjenestene som har en viktig funksjon opp mot skolene, barnehagene og helsesykepleierne. Dette vil gi økt ansvar for det forebyggende arbeidet og lavere

kapasitet til å følge opp elever med utfordringer. Dette vil ramme både de elevene som fungerer godt og de som har behov for ekstra hjelp og støtte.

- **Rekruttering, bemanning og gode fagmiljø:** Høy score. Samme score som alternativ 1 og 2.

Økonomiske indikatorer

Tabell 11 - Beskrivelser indikatorer økonomisk bærekraft i arbeidet med oppvekstkultur

Økonomiske kriterier/indikatorer	Beskrivelse	Dok.henvisninger
Endring gjeldsgrad	<p>Gjeldsgraden beskriver forholdet mellom gjeld og egenkapital. Når det tas opp mer lån enn det betales i avdrag, økes gjeldsgraden. Dette medfører økte kapitalkostnader i form av renter og avdrag, som årlig må betales, gjerne i et 40-års perspektiv.</p> <p>Høy gjeldsgrad er en av tre hovedårsaker til at stadig flere kommuner havner under statlig administrasjon (ROBEK). De to andre årsakene er mindre skatteinntekter og eldrebølgen.</p> <p>I tabellen vil alternativet med lavest endring i gjeldsgraden få best score, og den med størst økning i gjeldsgraden få dårligst score.</p>	<p>Kommunaløkonomisk bærekraft</p> <p>Tabell 7 i høringsnotat</p>
Lavest kapitalkostnad	<p>Kapitalkostnad (eller finanskostnad) er kostnaden ved å skaffe seg penger. Størrelsen på kapitalkostnadene vil påvirke hvor stor del av kommunens inntekter som kan brukes til tjenesteproduksjon. Kommunen må betale renter og avdrag på investeringer som er finansiert av lån. Det vil derfor være mer igjen til tjenestene, om man ikke velger det alternativet som øker låneopptaket mest.</p> <p>I tabellen vil alternativet med lavest kapitalkostnad få best score, og den med høyest kapitalkostnad få dårligst score.</p>	<p>Tabell 7 i høringsnotat</p>

<p>Lavest driftskostnad</p>	<p>Driftskostnad er alle kostnader som knyttes til ordinær drift. Dette kan være kostnader knyttet til lønn, renhold, energi, leie osv. Når man investerer i nye bygg eller i renovasjon av eksisterende bygg er det viktig å huske på at disse byggene skal driftes. Derfor må vi se på driftskostnadene – hva koster det å drifte dette? Dette er løpende kostnader, og det er derfor viktig å holde driftskostnadene på samme nivå som inntektene.</p> <p>I tabellen vil alternativet som reduserer driftskostnadene mest (og dermed bidrar til lavest driftskostnad) få best score, og alternativet som tar ned minst (og dermed står igjen med høyest driftskostnad) få dårligst score.</p>	<p>Tabell 7 i høringsnotat</p>
<p>Redusert vedlikeholdsetterslep</p>	<p>Redusert vedlikeholdsetterslep er basert på redusert, renovert og nytt areal. Denne indikatoren legger til grunn hvor mye areal som reduseres og renoveres, som dermed bidrar til at vedlikeholdsetterslepet reduseres.</p> <p>I tabellen vil alternativet som reduserer og renoverer mest areal få best score, og det som reduserer minst få dårligst score.</p>	<p>Kommunestyrets budsjettvedtak (kap. Realkapital og vedlikeholdsetterslep)</p>
<p>Utgiftsbehov – samfunnsøkonomisk perspektiv</p>	<p>Med et økende antall eldre, vil utgiftene også økes i denne sektoren. Da vi blir færre barn og unge, vil utgiftsbehovet i utgangspunktet blir mindre, og det forventes derfor at vi skal dekke inn det økte utgiftsbehovet i Helse og mestring med det reduserte utgiftsbehovet i Oppvekst og kultur. Selv om vi blir færre barn og unge, ser vi at utgiftsbehovet ikke nødvendigvis reduseres i samme takt. Dette fordi det er større kostnader/utgifter per barn nå enn det var før.</p> <p>I tabellen vil det alternativet som tar ned utgiftsbehovet mest (og dermed fordeler utgiftene best) få best score (score 2-7), og det som gir økt utgiftsbehov vil få karakteren 1, uavhengig av hvor stor økningen er.</p>	<p>Tabell 7 i høringsnotat</p> <p>Kommunestyrets budsjettvedtak (Inntektssystemet og demografiske endringer)</p> <p>KOSTRA-analyse 2024 (Barnehage)</p>

Antall tjenesteenheter som kommer inn i oppgraderte bygg (skole og barnehage)	Desto flere enheter som har oppgraderte bygg til sine tjenester – desto høyere score. Oppgraderte bygg vil ha bedre inne- og uteklima for brukerne (herunder barn og elever) og ansattes arbeidsmiljø.	
--	--	--

Tabell 12 - Kriterier og vurderinger – økonomiske indikatorer

Vi kan tallfeste de økonomiske indikatorene for alternativene med syv ulike resultat, bortsett fra det redusert vedlikeholdsetterslepet, som har noe mindre variasjoner. Det er derfor brukt en skala på 1-7 i vurderingen.

Økonomiske indikatorer	Alt. 0	Alt. 1	Alt. 2	Alt. 3 (9)	Alt. 4 (10)	Alt. 5 (31)
Endring gjeldsgrad	1	6	6	5	5	6
Lavest kapitalkostnad	1	6	6	5	5	6
Lavest driftskostnad	1	5	6	5	5	7
Redusert vedlikeholdsetterslep	6	5	5	4	4	5
Utgiftsbehov – samfunnsøkonomisk perspektiv	1	5	5	3	4	7
Tjenesteenheter i oppgraderte bygg	4	5	5	6	6	5
SUM	14	32	33	28	29	36

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

Dårligst

Best

[Se link for faktiske tall](#)

Føringer som har vært viktige for arbeidet med å vurdere arealbruken:

- Redusere antall kvadratmeter for å kunne prioritere det faglige innholdet i oppvekst og kultur
- Nybygg skal tilpasses barnetallsutviklingen
- Vurdere eksterne leieavtaler og se om vi kan løse arealbehovet innenfor kommunale bygg
- Se på muligheten til sambruk innenfor de lokalene vi har til rådighet, noe som vil gjøre at vi kan utvikle nye rom for samarbeid og nye måter å organisere oss på.
- Redusere vedlikeholdsetterslepet
- Bidra til å begrense det kommunale låneopptaket (lånegraden)
- Krav til tilfluktsrom

Tabell 13 – netto årlig endring kapital- og driftsutgifter for det enkelte alternativ

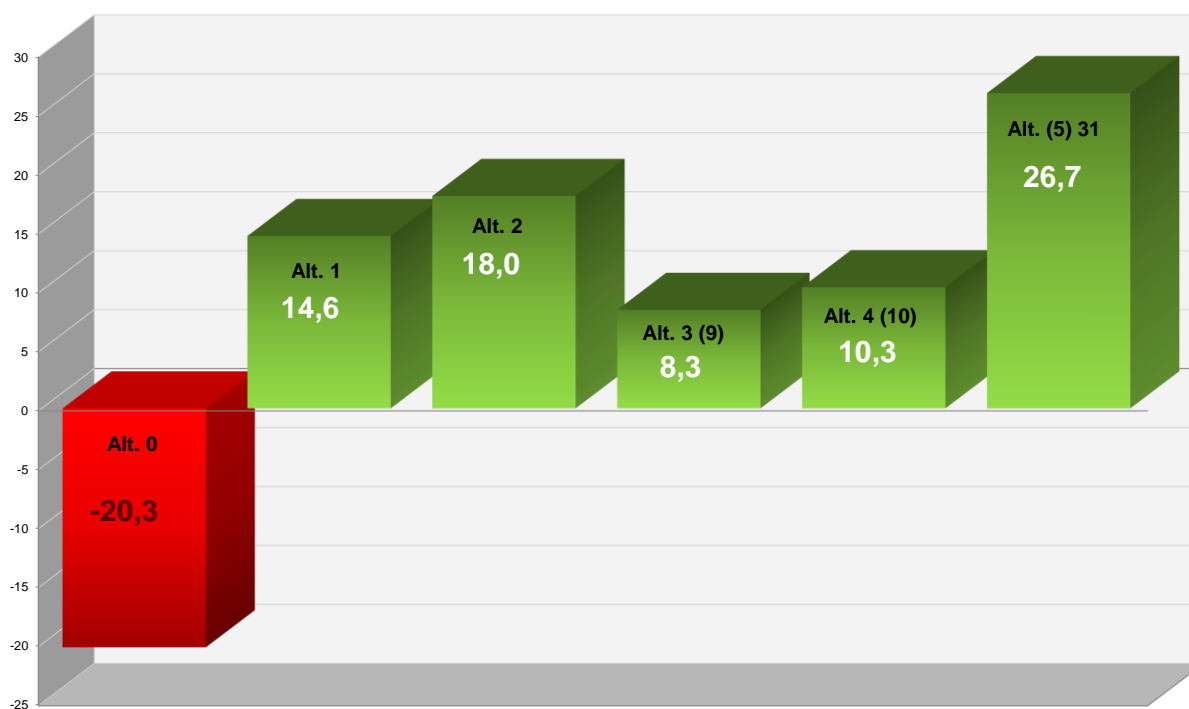
Økonomi		0	1	2	3 (9)	4 (10)	5 (31)
Investeringer	Brutto investering skoleanlegg	390 512	174 375	150 323	211 875	181 875	174 375
	Investering infrastruktur	43 537	18 000	15 000	18 000	18 000	18 000
	Momskompensasjon	-86 810	-38 475	-33 065	-45 975	-39 975	-38 475
	Salg tomter/bygg	-9 000	-24 200	-24 200	-20 200	-20 200	-24 200
	Lån	338 239	129 700	108 058	163 700	139 700	129 700
	<i>Endring gjeldsgrad</i>	12,3	4,7	3,9	6,0	5,1	4,7
Sum endring kapitalkostnader		23 677	9 079	7 564	11 459	9 779	9 079
Driftskostnader	Reduserte lønnskostnader	-1 200	-15 670	-18 370	-13 600	-13 600	-15 670
	Reduserte FDV-kostnader *	-2 223	-5 615	-5 951	-4 301	-4 525	-5 615
	Skoleskys	0	395	1 549	395	374	395
	Redusert overføring fra staten		500	500	1 000	1 000	500
	Reduserte leiekostnader **		-3 300	-3 300	-3 300	-3 300	-3 300
	Red. drift fritidstjenesten						-2 289
	Red. drift kulturskolen						-3 262
	Red. drift bibliotek (50 %)						-3 327
	Red. drift familietjenesten						-3 245
Sum endring driftskostnader		-3 423	-23 690	-25 573	-19 806	-20 050	-35 813
Sum endring drift og kapital		20 254	-14 611	-18 009	-8 347	-10 271	-26 734

* FDV= forvaltning, drift og vedlikehold

** Reduserte leiekostnader gjelder RAVO og kulturskolen med henholdsvis 2,65 mill. kr og 0,65 mill. kr.

Tabell 14 – visualisering av netto årlig endring kapital- og driftsutgifter for det enkelte alternativ

Netto årlig innsparing (mill. kroner)

Som vi ser av grafene over er avstanden mellom 0-alternativet og øvrige forslag betydelige. Ser vi på avstanden mellom 0-alternativet og eksempelvis alternativ 1, er forskjellen på forslagene på 34,9 mill. kr. Det utgjør 139,6 mill. kr i økonomiplanperioden. Til tross for dette vil oppvekst og kultur fremdeles mangle rundt 12 mill. kr. for å gå i balanse i økonomiplanperioden.

Dersom man velger andre alternativer, som gir mindre uttelling, vil dette måtte dekkes inn på andre områder.

Miljømessige indikatorer

Asplan Viak har gjort en vurdering av de første 6 alternativene i oppvekststrukturen. Det er de 6 første alternativene i oversikten som viser alle de 32 alternativene. Rapporten viser at det er liten forskjell mellom alternativene og dette bildet vil ikke endres i særlig grad i de nye alternativene. Ut fra dette anser kommunedirektøren at dette momentet ikke vil være utslagsgivende og er derfor ikke ytterligere kartlagt.

For nærmere informasjon:

- [Link til miljøkriterier for skoleendring v/ Asplan Viak](#)

Medvirkning barn og unge

Det er gjennomført medvirkningsprosesser i skolene og barnehagene hvor barn har gitt sine innspill og betraktninger knyttet til de ulike mulighetene til struktur som har ligget på bordet.

I tillegg er det også foretatt vurderinger knyttet til:

- 1) Omsorg, beskyttelse og sikkerhet
- 2) Barns sårbarhet- tryggingstiltak ved endringer
- 3) Rett til helse- kommunens rolle i forebyggende helsearbeid
- 4) Rett til utdanning.

Med bakgrunn i medvirkningen og vurderingene som er gjort knyttet til barnekonvensjonen gis det noen generelle anbefalinger:

- Løsninger som sikrer en god fordeling av de tilgjengelige ressursene, bør velges slik at:
 - Alle barn i kommunen møter nok bemanning i henhold til gjeldende regelverk, og enhetene har det handlingsrommet som trengs for å kunne jobbe forebyggende og med tilpasset opplæring i skoler og barnehager.
 - Kommunen kan opprettholde nødvendige støttetjenester i laget rundt barn slik at barn og unge sikres skolehelsetjenester, støtte til familien og individuell tilrettelegging ved behov for dette. Alle barn som har opplevd noe vanskelig eller skadelig, har rett til hjelp.
 - Barn med særlige behov får riktig tilrettelegging. Herunder spesialundervisning, tilpassede læringsressurser, støttepersonell og universell utforming av byggene.

- Skolebarn og barnehagebarn bør ha tilgang på kvalifiserte pedagoger, oppdaterte læremidler og et trygt læringsmiljø for å sikre kvalitet i tilbudet.
- Barns fritidstilbud er også av betydning selv om dette ikke er lovpålagt og ikke omhandler retten til utdanning. Barn har rett til lek, fritid og hvile, og til å delta i kunst- og kulturliv
- Avstanden mellom skolen og barnas hjem bør hensyntas når en ser på hvilke skoler som velges i en strukturendring. Kortest mulig reisevei kan bidra til en god balanse mellom skole, lek og fritid.
- Valg av struktur bør være bærekraftig både økonomisk og sosialt, slik at det blir stabilitet og ro til arbeid med kvalitet. Når endringer først er besluttet anbefales en snarlig iverksettelse. Lange perioder med usikkerhet er ikke i barnas interesse.
- Endring i strukturen vil kreve gode overgangsplaner for alle barn og elever som blir berørt. Barn og unge er opptatt av vennskap og relasjoner. Det er viktig å starte arbeidet med trygging og med å bygge relasjoner i forkant av endringen.
- Det frarådes å legge Rana voksenopplæring sammen med grunnskoleelever.
- Elevene ser flere utfordringer med aldersblanding og de fleste ønsker ikke mer av dette. Dette gjelder både barnehager og skoler sammen i samme bygg, og det å opprette «nye» ungdomsskoler i tilknytning til barneskolene.
- Barn og unge er meget opptatt av hva endringer i strukturen kan gjøre med vennskap og relasjoner til andre barn og voksne som de har i dag. Dette er det momentet som fremkommer hyppigst i medvirkningen og som barna i alle aldre opptatt av. Mange er bekymret for å miste vennene sine dersom hele eller deler av skolen /barnehagen de går i dag legges ned.

Hvordan har medvirkningen påvirket vurderinger og valg:

1. Elevene på Rana u mener det er fullt i klasserommene og ved Storforshei og Utskarpen får mange elever lang reisetid til sentrum ved behov for skoleskyss. Elevmiljøet og tilgang på kompetanse ved skolene i Utskarpen og Storforshei er i dag tilstrekkelig til at ungdommenes perspektiver knyttet til lokaler, skoleskyss og fritid er tatt hensyn til.
2. Barns sikkerhet på skolevei er medvirkende til at Lyngheim skole ikke vurderes videre som alternativ for skolenedlegging.
3. Forslag om sambruk mellom grunnskole og voksenopplæring legges bort.
4. Forslag om å splitte opp Rana ungdomsskole legges bort. Alternativ for barnehagestruktur hvor de enkelte kommunale barnehagene samlokaliseres med sine barneskoler legges bort.
5. Løsninger som i størst mulig grad overfører barn og ansatte samlet til et nytt sted bør prioriteres, da relasjoner og vennskap er meget viktig for barna. Barn i alle aldre har sagt at det er viktig for dem at relasjoner beholdes, både til andre barn og til voksne de kjenner godt fra før. Administrasjonen anbefaler derfor alternativ 9, hvor elever fra Skonseng kan overføres samlet til Selfors først. Videre prioriteres alternativ 10. Alternativ 9 og 10 legger begge også opp til å overføre barnehagebarn samlet til et nytt sted, i stedet for å splitte miljøene.

I forbindelse med at saken legges frem for endelig behandling vil det legges frem en barnerettighetsvurdering.

For mer informasjon:

- [Medvirkning barn og unge – delprosess 1](#)
- [Medvirkning barn og unge – delprosess 2](#)
- [Barn og unges tilbakemeldinger knyttet til utvalgte alternativer](#)

Vurdering av tjenestetilbudet

I inneværende skoleår bryter vi lærernormen, har flere avvik på individuelt tilpasset opplæring (tidligere spesialundervisning) og sliter med å ha en forsvarlig bemanning i SFO. I barnehagene driver vi for første gang under norm. Barnehageavdelingen sliter med å rekruttere, og dette gjelder særlig ansatte med pedagogisk kompetanse. Det er også problemer med å få tak i vikarer. Dette gjør tilbudet vårt ustabil og foreldre og foresatte har flere ganger blitt bedt om å hente sine barn før tiden eller vurdere om de kan ha dem hjemme.

Slik det er nå bruker vi mer penger på bygg enn på det faglige innholdet. Det utgjør en fare for at de barnehagebarna og elevene som trenger det mest blir skadelidende, ved at vi smører ressursene for tynt utover.

Dette viser at det er behov for å gjøre noe og få på plass tjenester og strukturer som er rigget for de nye rammebetingelsene.

Barn er robuste og har evne til å tilpasse seg nye situasjoner. Tilpasningsevnen er en viktig del av deres utvikling og hjelper dem å navigere gjennom livets mange endringer og utfordringer. Det kan være både spennende og utfordrende når endringer skjer. Barn kan takle endringer ulikt, og i dette er det viktig å legge til rette for gode overganger, særlig for de mest sårbare. Med støtte fra trygge voksne, som foreldre, lærere og omsorgspersoner, kan barn lettere håndtere overganger og nye situasjoner. Denne støtten kan gi dem selvtillit og trygghet til å møte endringer.

Selv om de fleste barn har stor evnene til å tilpasse seg har barn og unge selv påpekt betydningen av vennskap som en viktig faktor. Det er dermed gode argumenter for å lytte til barns ønsker når en skal velge struktur. Løsninger som ikke splitter opp relasjoner og vennskap bør tillegges større vekt enn løsninger som splitter opp enhetene, nettopp av hensynet til å bevare vennskap og sikre en best mulig overgang. Det samme gjelder fagmiljøer og det å beholde viktig kompetanse. Det vurderes som mindre inngripende hvis en i hovedsak kan overføre ansatte til samme sted enn hvis personalgrupper deles opp. Alternativ 9 er det alternativet som best ivaretar disse hensynene. Her legges det opp til at enheter som legges ned flyttes til et nytt sted i sin helhet, og ikke splittes opp og fordeles på flere. Nest etter dette kommer alternativ 10. Dette likner på alternativ 9, men her legges det opp til å dele elevene fra Skonseng til to nye enheter, Gruben og Selfors.

Når det gjelder skoleskys vil dette være innenfor rimelighetens grenser. Flytting av ungdomsskoleelevene fra Storforshei og Utskarpen ble ikke tatt inn i kommunedirektørens forslag da det for enkelte elever ville være vanskelig å finne gode avbøtende tiltak på det nåværende tidspunkt. Det er også tatt hensyn til veistandarden over Bustneslia.

Det skal ikke være flere barnehagebarn eller elever i barnehagene eller skolene enn det de er godkjent for. Gjennom kommunedirektørens anbefalte alternativ vil flere barnehagebarn og elever få oppgraderte inne- og utemiljø.

Det er ingen tvil om at de som mister sin skole eller sine barnehager vil kjenne på et tap og det er vanskelig å gjøre noe konkret med denne opplevelsen, utenom å sørge for gode alternative tilbud.

Når det er snakk om store endringer med struktur er det viktig å ha et lengre perspektiv og den mest tungsveiende grunnen til å se på struktur er muligheten for å klare å ha gode fagmiljø også i en fremtid der det vil bli stadig færre i arbeidsfør alder og stadig flere eldre som vil ha behov for hjelp og bistand. Ved å samle barn og unge i færre enheter vil vi kunne bygge opp mer robuste fagmiljø og gi et mer likeverdig tilbud. Forskning viser at det viktigste for å gi barn og unge ei god fremtid er kvalifiserte ansatte i skoler, barnehager, helsestasjon, skolehelsetjeneste, og barnevern. Videre at det er viktig å ha gode venner og relasjoner i hverdagen. Det betyr at vi også må ha ressurser til 24-timerbarnet, som i tillegg til å gå i barnehage og skole, har ei fritid som skal fylles med meningsfulle aktiviteter og en familie som har det godt i lag. Derfor er det viktig at vi har fokus på og bruker knappe ressurser på innholdet i tjenestene og ikke på bygg.

Kommunedirektøren kommer heller ikke utenom å se på rammebetingelsene som kommunen må forholde seg til knyttet til demografi og rekrutteringsutfordringer. Kommunedirektøren har også et ansvar for helheten og at alle innbyggerne i kommunen får et forsvarlig tilbud innenfor de rammene kommunen har. Når det nå er slik at antall barn og unge går ned og antall eldre går opp, må ressursinnsatsen justeres i tråd med dette.

Risikoelementer knyttet til barn og unge er belyst gjennom barnemedvirkningen og sosiale kriterier. Det er videre sagt noe om hvilke avbøtende tiltak det må jobbes videre med. For ansatte er det i møte med hovedtillitsvalgte snakket om at ansatte også synes det er krevende å stå i omstilling og strukturendring. Videre er det en fare for at ansatte som blir berørt kan velge å slutte i sine jobber. Det er derfor viktig at vi sammen med organisasjonene jobber for å trygge ansatte i prosessen. Det er også risiko knyttet til at et samfunn som mister sin skole, vil oppleve utrygghet og enkelte innbyggere kan velge å flytte, ikke bare internt, men også ut av kommunen. Når det gjelder økonomi og risiko vises det side 6 i budsjettokumentet. Se link lenger oppe i notatet.

Totalt sett mener kommunedirektøren at dette er et risikobilde som ikke er større en at det overgår risikoen en vil ta, ved å ikke å gjøre nødvendige grep, som sikrer et bærekraftig tilbud til alle kommunens innbyggere innenfor gitte rammebetingelser.

Som det alltid er når endringer skal gjøres er noen mer berørt enn andre og vil forståelig nok ikke oppleve at vi har lyktes i vår intensjon om å skape gode oppvekstvilkår, men kommunedirektøren mener at dette er et opplegg som godt ivaretar helheten.

Barn og unge har i denne prosessen formidlet at de er opptatt av lokalmiljøet og fritidsaktiviteter. I alternativ 31 legges det opp til å legge ned fritidstjenester, ta ned nivået på kutlurskolen betydelig og ta ned nivået på biblioteket. Alternativet tar også ned nivået på familietjenesten. Tilbud på fritiden for barn og unge, som musikk, møteplasser og kulturtilbud, har stor betydning for deres utvikling og velvære.

Kulturtilbud som musikk og billedkunst og gir barn og unge muligheten til å uttrykke seg kreativt, noe som kan styrke selvtiliten og selvfølelsen.

Biblioteket er særdeles viktig for leselyst. Tilgang til et bredt utvalg av bøker kan vekke interesse for lesing og litteratur hos barn og unge. Biblioteket tilbyr ressurser som støtter skolearbeid og selvstendig læring, inkludert fagbøker, digitale ressurser og veiledning fra bibliotekarer. Tilgang til litteratur bidrar også til å utvide barns og unges horisonter og forståelse av verden.

Møteplasser og fritidsaktiviteter gir muligheter for å bygge vennskap og sosiale nettverk, noe som er viktig for sosial utvikling. Å ha tilgang til meningsfulle fritidsaktiviteter kan bidra til å fremme generell mental helse. Kulturtilbud og møteplasser kan styrke følelsen av tilhørighet til lokalsamfunnet og bidra til en positiv identitetsutvikling.

Forebyggende arbeid og tidlig innsats er viktige satsningsområder for oppvekst og kultur. Det er et uttalt mål at alle barn skal ha lik mulighet til å utvikle seg og tidlig motta hjelp og støtte om behov. Alternativ 31 vil gi redusert tjenestetilbud i familietjenesten. Familietjenesten er et viktig tiltak for barn og deres familie når det oppstår vansker. Redusert mulighet for forebyggende arbeid og tidlig innsats vil få økonomiske og personlige konsekvenser på sikt. De økonomiske gevinstene som tiltak 31 umiddelbart gir vil bli redusert om kommunen senere må kompensere med dyrere tiltak. Dette siden man ikke har fått stoppet en begynnende negativ utvikling. Det vil også kunne gi personlige konsekvenser for det enkelte individ hvor utenforskap, psykiske vansker og rusbruk kan bli resultatet.

Oppsummert

Kommunedirektøren har stort fokus på kvalitet, men de økonomiske realitetene må kommunen også forholde seg til. Det vil videre i den endelige vurderingen bli oppmerksomhet rundt fleksibilitet og fremtidsutsikter.

Vi ser blant annet at antall elever ved Rana ungdomsskole går rask nedover fra at vi ved oppstart var i underkant av 900 ned mot 650. Vi må jobbe videre med god arealutnyttelse og satse på å samle kommunale tjenester i kommunale bygg på tvers av tjenester og sektorer.

Når det gjelder Lyngheim barneskole er det ikke funnet rom til å se på reovering i denne økonomiplanperioden.

Det betyr at vi i årene fremover fortsatt må søke de gode løsningene for å sørge for robuste tjenester og bærekraftig struktur. Totalt skal oppvekst og kultur omstille driften mellom 85 og 110 mill. kr. de neste 10 årene, avhengig av utvikling og fremtidige rammeoverføringer. Jo bedre vi klarer å møte utfordringen på kort sikt, dess mindre blir utfordringene på lengre sikt. Ved å skyve utfordringene foran oss vil utfordringene måtte håndteres av fremtidige kommunestyre og generasjoner.

Vedlegg:

1. [Vedleggsoversikt](#)
2. [Referanseoversikt](#)